

**Biatorbágy Város Önkormányzat Képviselő-testülete
Oktatási, Kulturális és Egészségügyi Bizottsága**

52/2023. (II. 20.) határozata

**Az SOS Krízis Alapítvány 2022. évi szakmai és pénzügyi beszámolójáról -
átruházott**

Biatorbágy Város Önkormányzatának Képviselő-testülete Oktatási, Kulturális és Egészségügyi Bizottsága úgy dönt, hogy

elfogadja

az SOS Krízis Alapítvány 2022. évi szakmai és pénzügyi beszámolóját.

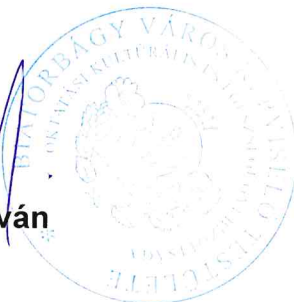
A beszámolót a határozat melléklete tartalmazza.

Felelős: bizottsági elnök

Határidő: azonnal

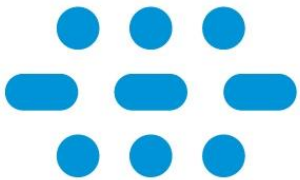
Végrehajtásért felelős: Szervezési Osztály

Mohácsy István
elnök

2022.

Szakmai és pénzügyi beszámoló
Biatorbágy Város
Önkormányzata részére

S.O.S. Krízis
Alapítvány

Hellenbart László

Intézményvezető

2023.01.31.

**SZAKMAI ÉS PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓ BIATORBÁGY VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA RÉSZÉRE**

CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA

2022. ÉV

Az S.O.S. Krízis Alapítvány 1997 óta a fővárosi gyermekvédelem meghatározó szereplője. Az országban elsők között hoztuk létre az 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott családok átmeneti otthona szolgáltatást, melyet azóta is folyamatosan működtetünk. 2021. évben három önálló szakmai egységben, illetve a hozzájuk tartozó kiléptető-lakás rendszerben összesen 118 fő – 29 család – ellátását tudjuk biztosítani. A Perényi Zsigmond utcai szakmai egység 40 fő, a Körvasút sori szakmai egység 25 fő, míg a Lócsei utcai szakmai egység 34 fő befogadására alkalmas. Intézményeinken kívül három külső lakásban 15 fő, Félutas Házunkban 4 fő, és külső férőhelyeinken 2021-től további 9 fő elhelyezésére van lehetőség.

Családok átmeneti otthona intézményeink közül két otthonunk krízisközpontként működik, míg kiléptető lakásaink egyike Félutas Házként azon bántalmazottak számára, akik a krízisközpontot követő átmeneti ellátás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy egy komplex reintergrációs program keretén belül kezdjék újra az életüket. Félutas Házunkban öt évig maradhatnak a bántalmazottak.

A jogszabály lehetővé tette, hogy úgynevezett külső férőhelyet is nyissunk, ebből 2021-től kettő lakás áll rendelkezésünkre, összesen 9 fő számára. A külső férőhelyen – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – összesen három évig maradhatnak a kliensek, vállalva, hogy fizetik az ingatlan közüzemi költségeit, illetve jelentős előtakarékossági összeg vállalásával gondoskodnak jövőbeni lakhatásuk megalapozásáról.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 51.§-a a következőképp határozza meg a családok átmeneti otthona szolgáltatást: *„Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy - ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától.”* A családok átmeneti otthona a gyermekvédelmi alapellátás részeként befogadja tehát a szociális vagy bántalmazási krízishelyzet miatt otthontalanná váló családot, amennyiben a lakhatás megoldatlansága miatt a gyermeket el kellene választani a szüleit. Az átmeneti otthonban az ellátási idő 12 hónap, mely az ellátott kérésére meghosszabbítható 6 hónappal, illetve tanköteles korú gyermek esetében a tanév végéig.

Szakmai állományunkban szociális munkás, szociálpedagógus, szociálpolitikus, gyermek-és ifjúsági felügyelő, csecsemő- és kisgyermekgondozó, gyógypedagógiai asszisztens, szociális gondozó és ápoló végzettségű munkatársak támogatják a jellemzően sokproblémás családokat mindazon akadályok leküzdésében, melyek a biztonságos életvitel, stabil lakhatás megteremtésében gátolják őket. A szakmai stáb része a pszichológus és a jogász is, mentálhigiénés és jogi tanácsadást nyújtva az ügyfeleknek, valamint újpesti és mátyásföldi intézményünkben a fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a fejlesztésre szoruló gyermekekkel.

Az S.O.S. Krízis Alapítvány szervezeti felépítése

S.O.S. KRÍZIS ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

40+4 FŐ

38 FŐ

40+5 FŐ

Intézményvezető

Intézményvezető helyettes

Intézményvezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Szakmai
csoportvezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Szakmai
csoportvezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Jogász, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok, technikai munkatársak

Az S.O.S. Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthona által nyújtott szolgáltatások

A három nagy szakmai egységben kerülnek elhelyezésre azok a családok, akikről az első személyes beszélgetést követően egyértelműen bebizonyosodott, hogy jogosultak az ellátás igénybevételére (kiskorú gyermeküket maguk nevelik, szülői felügyeleti joguk él, nem rendelkeznek más lakhatási lehetőséggel, beköltözhető ingatlannal, stb.).

Az átmeneti otthonban minden család családgondozót és szakgondozót kap, akik a beköltözést követően 24 órán belül felveszik a kapcsolatot az új családdal. A következőkben közösen feltérképezik a család erőforrásait és deficitjeit, az alapján gondozási tervet készítenek, mely tartalmazza azokat a lépéseket, melyek a család helyzetének megváltoztatásához szükségesek, illetve az intézmény által ehhez rendelt támogatások körét. Minden, gondozásunkba kerülő gyermekről egyéni gondozási-nevelési terv készül, mely a gyermek speciális igényeire, szükségleteire fókuszálva határozza meg a gondozás szükséges menetét, prioritásait. Családgondozóink mindegyike felsőfokú végzettségű szociális szakember, míg szakgondozóink igen változatos szakképesítésekkel rendelkeznek, így minden esetben sikerül a család szükségleteinek megfelelő végzettségű és tudású szakembert rendelnünk a gondozási folyamathoz.

Az átmeneti otthonokban munkatársaink lényegében „együtt élnek” az ott lakó családokkal, 24 órás szolgálatot adva, így valóban lehetőség van a mély segítő kapcsolat kialakítására. Amennyiben egy család az átmeneti otthonban kellően megerősödött, üresedés esetén lehetősége van külső férőhelyen történő elhelyezésre pályázni. A külső férőhely – az úgynevezett kiléptető lakások – célja kettős: egyrészt csökkenteni-megelőzni az intézményi elhelyezésből adódó hospitalizációs ártalmakat, másrészt fokozatosan felkészíteni a családot a gondozási időletele utáni önálló életre.

Intézményeink közül kettő krízisközpontként is működik, a bántalmazottak segítésére 2005-ben életre hívott krízisellátó rendszer tagja. Professzionális eszközökkel segítjük a családon belüli erőszak áldozatait, önálló szakmai stábbal, titkos címen lévő védett házzal. Az Országos Kríziskezelő Információs Telefonszolgálat partnereként azonnali segítséget nyújtunk a bántalmazottnak, legyen szó egyedülálló felnőtt nőről vagy férfiről, gyermekekkel menekülő felnőttől vagy teljes családról.

A krízisprogramban négy hét az elhelyezési idő, mely egy alkalommal meghosszabbítható további négy héttel. Ennyi idő áll munkatársaink rendelkezésére a bántalmazott lakhatásának biztonságos megoldására, a szükséges ügyintézés elvégzésére. Az ellátás időtartama alatt teljes körű ellátást biztosítunk a bántalmazottnak, beleértve a ruházattal történő ellátást, utazási költségeket, étkezést, tisztálkodó szereket, stb. Munkatársaink állandó ügyeletben, 24 órán keresztül fogadják a segítségkérő hívásokat.

Szervezetünk több, mint 25 éves múltra tekint vissza a gyermekvédelemben, a Gyermekvédelmi törvény megszületésével egy időben kezdtük meg működésünket. A hosszú évek tapasztalatait folyamatosan beépítjük ellátásunkba, emellett munkatársaink korszerű és folyamatosan frissülő tudással rendelkeznek. Munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk a szolgáltatásközpontú ellátásra. Valljuk, a családok átmeneti otthonainak nem a szállás nyújtása az egyetlen feladata. Munkamódszereink és eszköztárunk folyamatos bővítésével olyan, komplex, a családot egységként kezel, de az egyéni hiátusokat is figyelembe vevő re-

szocializációs rendszerben dolgozunk, melynek elsődleges feladata a család problémáját kiváltó ok megszüntetése.

A gyermekvédelmi törvény célja, hogy megvédje a gyermek családban való felnevelkedésének jogát, ha a szülő elveszíti a lakhatását, s emiatt ki kellene emelni a gyermeket a családból. A gyakorlatban tapasztaljuk, ügyfélkörünk többsége komplex problémacsoporttal érkezik az ellátásba, így a lakhatás elvesztése valójában nem az oka, hanem a diszfunkcionális működés tünete.

Célunk és feladatunk, hogy a nálunk elhelyezett kliensek ezeknek a problémáknak a megoldásában nyerjenek megsegítést, hogy az átmeneti gondozás jogszabályban meghatározott idejének letelte után magasabb szinten tudjanak önálló életet kezdeni, mint ahogy az ellátásba bekerültek.

A cél megvalósítása érdekében minden esetben szoros team-munkában dolgozunk, bár minden családnak van önálló családgondozója, akivel a gondozási tervet egyeztetik, a közvetlenül támogatja őket a gondozási terv megvalósulásában.

Az elhelyezés során – a lakhatás biztosítása mellett – rendelkezésre álló szolgáltatások:

- *Családgondozás:* a beköltözést követ. 24 órán belül a családgondozó felveszi a kapcsolatot a családdal, megtörténik az első interjú, majd folyamatosan formálódik a gondozási terv. A családgondozó szakmai munkája során a szociális munka és a szociálpedagógia teljes eszköztárát használva támogatja a családot. Intézményünkben a *Gyermekeink védelmében* adatlap-rendszert használjuk, ezek közül az ATG3 nevű dokumentumban rögzítjük a gondozási célt, s a cél megvalósulásához vezető eszközök, feladatok rendszerét, mely szerződéseket átlagosan 4 hetente felülvizsgáljuk, szükség szerint alakítjuk, módosítjuk az kliensekkel közösen. Ezen munkamódszer segítségével jól nyomon követhető az eset alakulása, az meghatározott feladatok teljesülése és a hozzájuk rendelt segítség, s egyben lehetőséget biztosít arra is, hogy flexibilisen tudjunk reagálni a gondozási idő alatt felmerülő problémákra.
- *Szociális ügyintézés:* a család mindennapjaihoz kötődő szociális ügyintézés támogatása, segítése. Célunk, hogy klienseink jártasságot szerezzenek a különböző hivatalos ügyek intézésében, így – amennyiben erre van lehetőség – elsősorban az ellátott saját maga intézi az ügyeit, családgondozói támogatással.
- *Gyámhivatali ügyintézés:* a családban felmerülő családjogi, gyámügyi kérdések rendezésében való segítségnyújtás – pl. gyermek családi jogállásának rendezése, szülői felügyeleti jogot érintő kérdések.
- *Gyermeknevelési tanácsadás:* gyermek-és ifjúsági felügyelő, illetve csecsemőgondozó – nevelő munkatársaink rendszeresen tartanak gyermekcsoportokat az ellátott gyermekeknek, melyeken szocializációjuk, manuális készségeik fejlesztése mellett társas kapcsolataik alakításában is segítséget nyújtanak. Munkatársaink szükség szerint a gyermeket gondozó szülők rendelkezésére állnak, gyermeknevelési, konfliktuskezelési tanácsadással, gyakorlati segítségnyújtással.
- *Gyermekfelügyelet:* az átmeneti otthonokban elhelyezett gyermekek napközbeni ellátását elsősorban a helyben rendelkezésre álló intézmények (bölcsde, óvoda) igénybe

vételével oldjuk meg, hozzásegítve ügyfeleinket az ellátáshoz jutáshoz. Emellett intézményen belül rendszeres gyermekcsoportok tartásával biztosítjuk a gyermekek felügyeletét arra az időre, amikor a szülőnek olyan elfoglaltsága akad, mely ezt indokoltá teszi (pl.: orvosi ellátás, hivatalos ügyintézés). A szülő hosszabb távú akadályoztatása esetén – pl. hosszú idejű kórházi kezelés -, ha a gyermek felügyelete más módon nem megoldható, gyermekek átmeneti otthona segítségét kérjük.

- *Mentálhigiénés gondozás:* Alapítványunk pszichológusa heti rendszerességgel tart egyéni terápiás alkalmakat az azt igénylő ügyfelek számára. Fontosnak tartjuk, hogy beköltözést követően minden klienssel felvegye a kapcsolatot a pszichológus. Ez egyrészt fontos a lakhatás elvesztése miatti trauma feldolgozásában, másrészt az ügyfelek és a pszichológus közötti bizalmi kapcsolat létrejötté szempontjából.
- *Jogi tanácsadás:* Szervezetünk jogásza előre egyeztetett időpontban az ügyfelek és a családgondozók rendelkezésére áll. Specializált területe az áldozatvédelem, de emellett polgári jogi ügyekben, családi jogi ügyekben is igen jártas.
- *Fejlesztőpedagógiai segítség:* 2021-től minden intézményünkben rendelkezésre áll a gyermekek számára fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a tanulásban segítségre szoruló gyermekeinkkel.
- *Krízisellátás:* A kapcsolati erőszak áldozatait segítő krízisprogramban az áldozat akár azonnal be tud kerülni a szolgáltatásba, ahogy teljes körű ellátásban részesül. A krízisprogram professzionális és speciális szaktudást igénylő feladat, melyet tapasztalt és a területen jártas munkatársaink végeznek, a szakmai stáb részeként, de attól elkülönülten.
- *Szükség szerinti teljes körű ellátás:* Amennyiben a családban olyan helyzet áll el, hogy a tartásra kötelezett szülők nem tudnak gondoskodni a családban élő kiskorúak élelmezéséről, ruházkodásáról, elemi szükségleteiről, úgy a szükséghelyzet azonnali megállítása érdekében teljes körű ellátásban részesülnek a kliensek. Természetesen nem célunk ellátottaink hospitalizálása, intézményi függőség kialakítása, így minden lehetséges eszközzel a család önfenntartási képességének visszaállítása ilyenkor a gondozási cél.
- *Kiléptető-lakás lehetősége:* Az Intézményben hosszabb-rövidebb időt eltöltött, kellően megerősödött családok számára intézményünk kiléptető-lakásokat tart fent, melyek célja kettős: egyrészt minimálisra csökkenti az intézményi hospitalizálódás káros hatásait, másrészt átmenetet képez a védett intézményi élet és a támasz nélküli, önálló életvitel között. A családok ez által fokozatosan visszavezethetők az önálló életvitel keretei közé, folyamatos és rendszeres, ám nem állandó támogatás biztosításával. A kiléptető lakáshoz jutás pályázati rendszerben történik, üres férőhely esetén nyilvános pályázatot hirdetünk az ellátottaknak, ezzel is erősítve a saját sorsukért, életükért történő felelősségvállalást. A pályázatokat a teljes szakmai stáb objektív pontrendszerben értékeli.
- *Előtakarékosság lehetősége:* Intézményeinkben többségében gondozási elvárás, hogy az ellátott, lehetőségei szerint, takarékoskodjon. A védett körülmények között lehetősége van anyagi tartalék gyűjtésére, melyet kiköltözésekor egy összegben kap kézhez, ezáltal megteremtve akár egy önálló albérelt lehetőségét, akár egy lakásfelújítás

költségeinek viselését. Az előtakarékoságot igény szerint az ügyfél maga kezelheti takarékbetétkönyvben, vagy az Alapítványnál letétbe helyezve mi kezeljük helyette. 2015. óta bevezettünk egy, a hagyományos gondozási tervtől eltérő eszközöket igénylő takarékoskodási formát, melynek keretein belül külön együttműködési megállapodást kötünk a takarékosági projektbe becsatlakozó ellátottakkal, bízva abban, hogy a formai kettéválasztottsággal növelni tudjuk az ügyfelek elköteleződését anyagi tartalékaik megteremtése iránt. Az Alapító program lényegi eleme, hogy ha a család 3-6-9 hónapig fenntartja a szerződésben vállalt takarékosági összegét, úgy 10-20-30%-kal csökkentjük a személyi térítési díját, mely összeg szintén a család előtakarékosági számláját növeli. A lakók takarékosági célú befizetéseit elkülönített bankszámlán kezeljük. A program sikerességét bizonyítja, hogy családjaink több, mint fele részt vesz benne, több százezer forintos takarékoskodást érve el.

- *Félutas Ház:* A Félutas Ház szolgáltatás azon kliensek számára elérhető, akik bántalmazást követően az ország bármely krízisközpontjában elhelyezésre kerültek, majd onnan családok átmeneti otthonába /anyaotthonba költöztek, s a gondozás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy jó eséllyel tudjanak önálló életet kezdeni. A jogszabály és a vonatkozó szakmai protokollok által erősen meghatározott azoknak a köre, akik a szolgáltatást igénybe vehetik. Üresedés esetén országos pályázatot hirdet Alapítványunk a családok átmeneti otthonai körében, a pályázatokat szakmai team bírálja el objektív szempontok alapján.
- 2020-ban megnyitottuk első *külső férőhelyünket*, melyet 2021-ben egy újabb követett, amik abban különböznek a fent említett kiléptető lakásoktól, hogy itt – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – három évig maradhatnak a családok azzal, hogy vállalják az ingatlan közüzemi költségeinek megfizetését, és előtakarékosági programban vesznek részt.

Néhány szóban kétezerhuszonkettőről.....

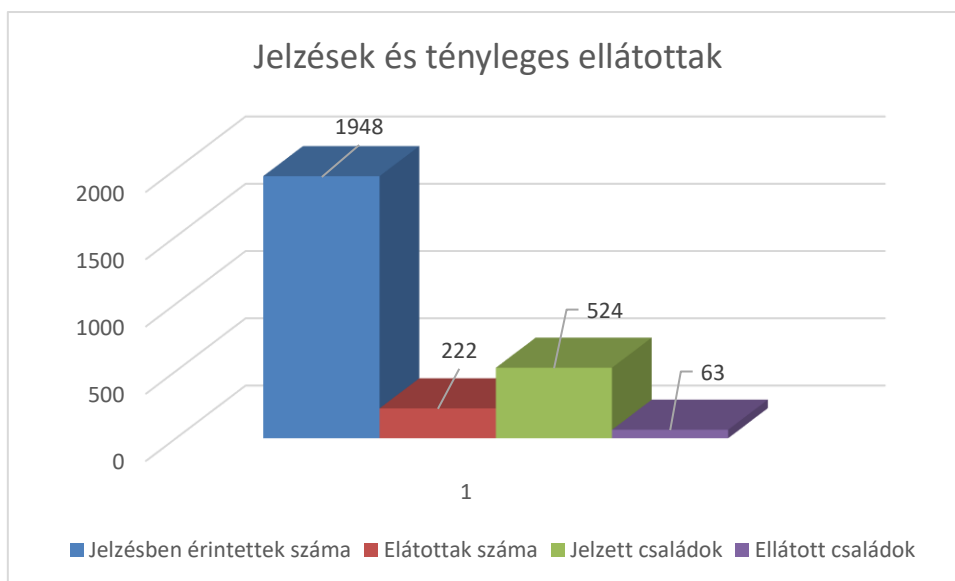
A pandémia utáni időszak jelentős könnyebbséget ígért az átmeneti gondozás szervezése, a lakók mindennapjainak megélése tekintetében, egyúttal időszerűvé tette, hogy szembenézzünk a járványhelyzet időszakának maradványaival is. A lassan helyreálló gazdasági helyzet, az újra nyitó vendéglátóipar némileg kedvezőbb helyzetet eredményezett a munkaerőpiacon, azonban az online oktatás a hagyományos oktatásban is nehezen teljesítő gyermekeink számára óriási hátrányi jelentett. Ez különösen igaz az első évfolyamukban online oktatásra szorult gyermekekre, akikből 2022-ben több is került újonnan intézményünkbe – volt, aki harmadszor járta az első osztályt. Az oktatási rendszerek nehézségei nem könnyebbedtek, a szakértői vizsgálatok lassúsága, a szakvélemény nélküli beiskolázások nehézkessége súlyos gyermekjogi aggályokat vetettek fel tavaly, melyekre nem született megnyugtató válasz.

A fővárosi ingatlanpiac alakulása sem kedvez az átmeneti otthonban élőknek. A várakozásokkal ellentétben nem csökkentek az albérletárak, hanem túréshatáron túlra növekedtek – a szegénységi küszöb környéki jövedelmekből élő családok számára megfizethetlenné vált: az ingatlan.com internetes portál kutatási szerint 2022. júliusban az átlagos havi bérleti díj havi 190e Ft volt Budapesten. Ehhez képest 2022-ben a szakképzett bérminimum nettó összege mindössze 172e Ft volt. Ehhez tartozik még az ingatlan tulajdonosok hagyományos előítéletessége a gyermekkel rendelkező / több gyermekkel rendelkező / roma származású bérlőkkel kapcsolatban, és a két hatás együttesen felerősítette azt az évek óta látszó tendenciát, miszerint önálló, piaci alapú albérletbe költözni családok átmeneti otthonából szinte megoldhatatlan nehézség a fővárosban.

Az alapítványunk intézményeibe jelentkezők száma 2022-ben emelkedést mutat: egész évre vetítve 524 család esetében érkezett jelzés intézményeink felé lakhatási problémáról, ami 1989 főt jelentett. Az elmúlt években a jelzések száma nagyjából 1500 fő körül mozgott, ami nagyjából 30%-os növekedést jelent. A jelentkezések száma havi bontásban kiegyensúlyozottságot mutat, azaz egyelőre nem tapasztalható az energetikai válság miatt a lakhatási válság mélyülése, az év második felében nem emelkedtek a havi jelentkezésszámok az első feléhez képest.

Mindamellet azonban, hogy a számok tükrében jelenleg még nem tudjuk kimutatni a válság hatásait, a jelentkezések okainál már feltűntek ezek: a fővárosban található, magánkézben lévő közösségi szálláshelyek – munkásszállók és félhivatalos tömegszállások – a megemelkedett rezsiköltségeket nagyon gyorsan a bérlőkre hárították, így ezekről a szálláshelyekről már megindult egy nagyon gyors elvándorlás. Számítunk rá, hogy az energetikai válságnak a lakásmegtartásra gyakorolt negatív hatásai 2023. első félévében már közvetlenül fogják éreztetni hatásukat.

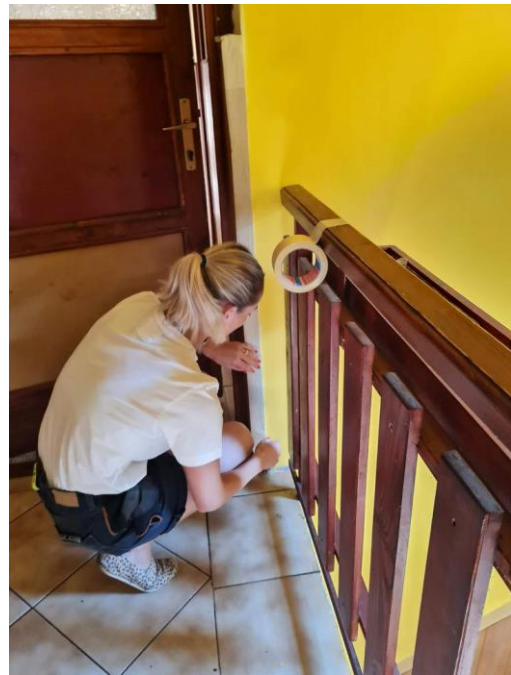
A fenti jelentkezésszámhoz képest 2022-ben 353 fő, 93 család számára tudtunk ellátást biztosítani, akik közül mindösszesen 63 család, 222 fő került 2022-ben ellátásunkba, a többi már régebben megkezdett gondozás volt

Évek óta látható tendencia, hogy a családok sokkal hosszabb ideig veszik igénybe az átmeneti ellátást, semhogy azt valójában átmenetinek lehessen nevezni. A fenti adatokból láthatjuk, hogy mintegy 30 család gondozása még 2021-ben kezdődött meg. Az ellátás iránti igény sokkal nagyobb annál, mint amekkorát az intézményrendszer országosan maradéktalanul ki tudna szolgálni – égető kérdésfelvetés a gyermekjóléti alapellátás szereplői számára, mi történik azokkal a családokkal, akik nem jutnak be egyetlen átmeneti otthonba sem.

2022. őszén meghívott szakértőként részt vettünk a *Gyermekjogi Civil Koalíció - Alternatív gondoskodás munkacsoport* szakmai megbeszélésén, melynek témája az alap- és szakellátás együttműködésének lehetőségei a 0-2 éves kor közötti kiemelések megelőzésében, különösen a fővárosi, a szakellátásban egy évnél rövidebb időt töltő gyerekek esetében. A téma aktualitásához hozzájárult, hogy a jelenlegi gazdasági helyzetben a szakellátásba helyezés gyakorisága várhatóan tovább fog növekedni. A részt vevő szakemberek konklúziója egyértelműen az volt, hogy a gyermekek átmeneti gondozása intézményrendszerének kapacitáshiányai jelentősen hozzájárulnak ahhoz, hogy a témában jelzett korosztály viszonylag nagy létszámban kerül szakellátásba, ahol azonban igen rövid időt tölt el, amiből arra lehet következtetni, hogy a bekerülés oka elsősorban anyagi természetű volt (még ha ez az iratokban nem is így szerepel). Statisztikáinkkal ezt a negatív tendenciát alá tudjuk támasztani.

A mélyülő szakmai kihívások mellett természetesen Alapítványunk megszokott élete nem változott. Újpesti és XVI. kerületi intézményünk vállalati **céges partnerek** bevonásával megújult, növeltük a kertek zöld felületeit, és frissítettük a festést mindenhol. Évek óta nagy figyelmet fordítunk arra, hogy lehetőség szerint környezettudatosan működtessük intézményeinket, és teszünk a fenntarthatóságért is. Intézményeinkben esővízgyűjtő tartályokat állítottunk be, a szerves hulladékot komposztálóban gyűjtjük, a műanyag flakonok könnyebb kezelése érdekében palacktömörítőket szereltünk fel.

Különösen nagy megerősítés volt számunkra, hogy Újpest Önkormányzata az S.O.S. Krízis Alapítványnak ítélte 2022-ben **Újpest Szociális Munkájáért** díjat. A díj annak adományozható, aki a szociális területen az újpesti lakosok érdekében végzett magas színvonalú, kiemelkedő vagy több évtizedes tevékenységével jelentős mértékben hozzájárult Újpest szociális ellátásának, az újpesti szociális szolgáltatások fejlesztéséhez, a hátrányos helyzetű lakosok életminőségének javításához.

Szakmai elismeréseink is bővültek 2022-ban: az Átmeneti Gondozást Nyújtók Országos Egyesülete (ATOSZ) pályázatot írt ki családok átmeneti otthonában bevezetett **jó gyakorlatok** bemutatására és díjazására, melyen sikerrel szerepeltünk intézményünk Alaprakó nevű takarékoskossági programjával, melyet beszámolónk bevezetőjében már bemutattunk.

2022 őszén – a pandémia óta először – sikerült megrendeznünk **szakmai konferenciánkat**. A találkozónak címe *Terror a családban – a bántalmazott személyek családi diszfunkciói* volt. A rendezvényt 2022. november 22-én a CEU-t tartottuk, amin részt vettek a XIII. Kerületi Prevenációs Központ munkatársai is.

Dr. Sebestyén Árpád előadása

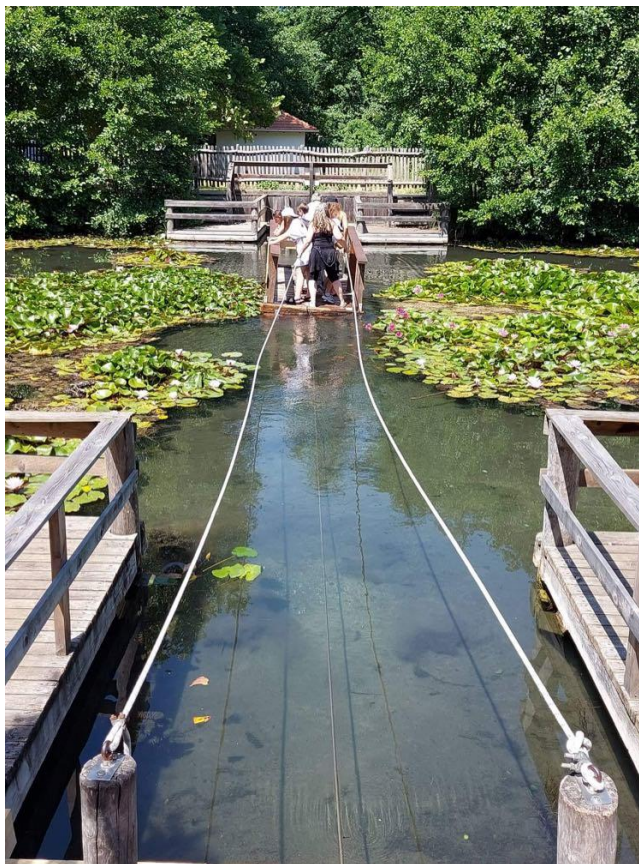
Dobray Sarolta íróő

Bányai Emőke előadása

Természetesen nem maradhatott el szokásos **nyári táborunk** sem, ahova idén 20 gyermeket vihettünk el a Budapest Esély Nonprofit Kft támogatásával, Tatára.

Természetesen megtartottuk ünnepeinket is: **anyák napjára** minden gyermekről készítettünk fotót, amit saját maguk által gyártott keretben adhattak át szüleiknek a kicsik. 2022-ben több esetben is előfordult, hogy egyedülálló édesapa költözött be gyermekeivel hozzánk – hiába anyák napja, ők is kaptak ajándékot a gyerekektől.

Magánszemély támogatóink jóvoltából 100 lakónk látogathatott el a **tordasi Westernfaluba**, ahova buszokkal szállították el a családokat. A faluban a vadnyugatot idéző díszletek között szórakozhattak a családok, volt ostorcsattogtatás, ugrálóvár, csoport- és sorversenyek, és egy jóízű ebéd is a „saloon”-ban.

A karácsony szebbét tételében tavaly is a **Sanofi** munkatársai segítettek bennünket személyre szóló ajándékokkal, emellett a **Földi Júlia** munkatársunk által egy évtizede szervezett Legyél te is Angyalka! programban minden gyermekünk levelet írhatott egy jószándékú önkéntesnek, aki meghatározott keretösszegig teljesítette a gyermek kívánságát.

A **Macskalandok** csapatának segítségével látogatta meg zuglói otthonunkat Merlin és Alvin cica, két nagyon jól nevelt terápiai állat. Az állatasszisztált intervenciót **Bánszky Noémi** gyógypedagógus tartotta, amik során a gyerekek magukról is tanulhattak, amire lehet majd a közös munka során visszautalni a továbbiakban, például, hogy ér, lehet elvonulni, ha egyszerre minden hirtelen sok lett és elfáradtunk az ingerektől, mint a macskáknak, mindeközben lehet erőt gyűjteni és újra próbálkozni, vagy hogy a dicséret és a simogatás általában működni szokott.

Mozgalmas, élménygazdag évet tudhatunk magunk mögött, ahol a külvilágból érkező nehéz kihívások és aggasztó hírek ellenére igyekeztünk jókedvet, vidámságot, gondtalanságot csempészni a nálunk élő gyermekek, családok hétköznapjaiba.

Mindezt igyekeztünk úgy megtenni, hogy a nálunk élő családok a lehető legkevesebbet vegyék észre abból, mennyire nehéz helyzetbe kerültek a magánalapítványok a közüzemi költségek váratlan, tervezhetetlen és finanszírozhatatlan emelkedése miatt. Aggódva figyeltük a szakmai híreket arról, az ország mely pontján melyik társintézményünk tanakodik végleges bezáráson, igyekeztünk segítségünket ajánlani nekik az ellátottak elhelyezésében arra az esetre, ha nem volna számukra már lehetőség.

Az S.O.S. Krízis Alapítvány 2022. évi költségvetésében 12 M Ft volt tervezve közüzemi költségekre. A 2023. évi költségvetésben ez az összeg már 32 M Ft lesz, aminek egyelőre nem

látszik a fedezete. Ahol tudunk, észszerűsítünk, takarékoskodunk (hőzáró függöny került a bejárati ajtóra, a régi, fa nyílászáról szigeteléseit megújítottuk, automatikus ajtóbehúzó berendezéseket szereltünk fel), azonban nem feledkezhetünk meg arról, hogy ellátottaink komfortérzete nem csökkenhet egy elfogadható szint alá. Fűteni kell, meleg víz kell, világítás nélkül sem lehet élni.

A rendelkezésre álló, szűkös pályázati forrásokat maradéktalanul kihasználjuk, azonban ezek csak 2023. márciusig biztosítanak tervezhető módon fedezetet a költségnövekményre. Bízunk abban, hogy az év többi 9 hónapjára is megfelelő mértékű felelősségvállalás jelenik meg a kiszolgáltatatott helyzetben lévők irányába, és nem lesz szükség arra, hogy bármely szolgáltatásunkról, fejlesztésünkről – és ezzel a családokról – lemondjunk.

2022-ben 353 fő, 93 család számára tudtunk ellátást biztosítani, akik közül mindösszesen 63 család, 222 fő került 2022-ben ellátásunkba, a többi már régebben megkezdett gondozás volt

Biatorbágyi illetékességű rászoruló vonatkozásában egy esetben érkezett elhelyezési igény intézményünkhöz 2022-ben (10-983-2/2022), azonban a jelzésben érintett család nem vette igénybe szolgáltatásunkat.

Budapest, 2023. január 31.

Hellenbart László
Intézményvezető

Pénzügyi beszámoló Biatorbágy Város Önkormányzata által az S.O.S. Krízis Alapítványnak folyósított díj felhasználásáról

2022.			
Megnevezés	Bevétel	Kiadás	Elszámolás
Központi költségvetési támogatás	166 965 153		
Önkormányzati szerződés (6db)	18 042 526		
-ebből Biatorbágy	130 000		
Egyéb bevételek	50 127 493		
Áramdíj összesen		4 686 358	
Áramdíj arányosan			3 531
Víz és Csát díj összesen		2 136 630	
Víz és Csát díj arányosan			1 610
Szemétszállítás összesen		1 119 230	
Szemétszállítás arányosan			843
Gázdíj összesen		6 504 110	
Gázdíj arányosan			4 900
Béreköltség+járulékok összesen		132 540 023	99 852
Fenntartás egyéb ag.ktg.(élelm.,tiszt.,stb)		10 154 023	7 650
Karbantartási ktg		4 907 582	3 697
Bérleti díjak		10 508 738	7 917
Egyéb költségek		28 880 051	
Összesen:	235 135 172	201 436 745	130 000

Budapest, 2022. január 31.

Hellenbart László
Intézményvezető

Esettanulmány – Nem a pénzen múlik... (Csomortány Judit Réka)

Előzmények

Az elmúlt években a P. család több helyen is lakott, kezdetben Tibor szüleinél Tokodon, majd Budapesten albérletben. 2021-ben a VIII. kerületben éltek albérletben, ahol már a gyermekvédelem látókörébe kerültek. Akkor az elsődleges problémát az jelentette, hogy Fanni óvodába járási kötelezettségének nem tudott eleget tenni szülei elhanyagolása, mulasztása miatt. Emellett az édesanya gyermekeket elhanyagoló attitűdje is gondot jelentett.

A BFKH VIII. Kerületi Hivatala Gyámügyi Osztálya az anya elmondása szerint a gyermekeket védelembe vette „valamikor” 2021-ben. Ennek pontos dátumát az édesanya nem tudta megadni, illetve határozatot bemutatni. (A határozat a GYVR rendszerbe nem került feltöltésre, így abból tájékozódni Intézményünk nem tudott.) A család időközben lakóhelyet (albérletet) váltott és 2022. januárban a XIII. kerületbe költözött. Az illetékességi hely megváltozása miatt a védelembe vételi eljárás hivatalból átadásra került a BFKH XIII. Kerületi Hivatala Gyámügyi Osztályának, ahol a védelembe vétel felülvizsgálata megkezdődött. Az eljárás ideje alatt a Prevenciók Központ Híd Család és Gyermejköltségi Központjának munkatársai felvették a családdal a kapcsolatot. A gondozási folyamat során hamar kiderült, hogy a család elhanyagolt, a kiskorúak egészségét veszélyeztető lakáskörülményei és az anya gyermekeit elhanyagoló attitűdje miatt a védelembe vétel fenntartása indokolt. Időközben a család albérletét a lakás tulajdonosa rendkívül rövid határidővel felmondta a súlyosan elhanyagolt, rendezetlen lakáskörülmények miatt (higiénés szempontból a lakás rendkívül elhanyagolt, rendetlen és lelakott volt). A lakhatási krízisre tekintettel azonnali elhelyezésük vált indokolttá.

A család bemutatása

P. Kinga édesanya:

Az édesanya, P. Kinga 23 éves, legmagasabb iskolai végzettsége szakács. Az elhelyezésük időpontjában nem dolgozott, két kisebb gyermekével GYES-en volt. Jövedelme gyermekek után járó GYES-ből (26.600./gyermek) és a családi pótlékból (16.000 Ft/gyermek) tevődött össze.

Kingának traumákkal terhelt gyermekkorra volt. Szüleivel, féltestvéreivel nem volt jó viszonya, velük kapcsolata kifejezetten rossz, konfliktusos. Személyes kapcsolat évek óta nem volt közöttük. Édesanyja nem foglalkozott vele, elhanyagolta, gyakran bántalmazta (megverte, kitépte a haját). Támogató családi kapcsolatai nincsenek. Elmondása alapján figyelmével, memóriájával problémák vannak, melyet később az intézmény pszichológusa is megerősített. Elmondása szerint emiatt előfordult már, hogy nem mentek el a gyerekekkel vizsgálatra, mert elfelejtette.

P. Tibor édesapa:

Az édesapa, P. Tibor 24 éves, legmagasabb iskolai végzettsége toronydaru kezelő. Az elhelyezésük időpontjában bejelentett munkaviszonnyal rendelkezett. Tibor építkezésen dolgozott toronydaru-kezelőként. Az apa elmondása, valamint jövedelemigazolása szerint jövedelme átlagosan 7-800.000 Ft,

de néha eléri az 1 millió forintot is. Fizetéséből letiltásai nincsenek. Tibor elmondása szerint őt egész életében bántalmazták otthon. Édesapja kemény, szigorú ember, aki gyakran fizika büntetés alkalmazásával igyekezett őt megnevelni. Ennek ellenére szüleivel a kapcsolatot ápolja, elmondása szerint számíthat rájuk, ha segítségre van szüksége. Elmondta, hogy nagyon új neki ez az élethelyzet, mert egy nagyon rövid munkásszállós időszakon kívül nincs intézményben lakással kapcsolatos tapasztalata. Ez egyébként rendkívüli módon feszélyezte az ellátás teljes időtartama alatt.

P. Fanni gyermek:

Fanni az intézménybe való beköltözéskor már 4. életévét betöltötte. Az egészségügyi adatlap alapján *"anya 1. várandóssága. 39. hétre született 3350 g-mal normál, sima szüléssel. Oltásait időben megkapta, státusz-vizsgálatok megtörténtek, eltérést nem találtak. Testi fejlettsége korának megfelelő, érthetően, folyékonyan beszél, de gyakran „halandzsázik”. Évszakokat nem ismeri, nem löki magát a hintán (ennek oka, hogy nem játszótereznek). Pszichoszociális fejlődése fejlesztésre szorul."* A családban ő a legnagyobb gyermek, óvodás. A gyermek a költözést követően nem járt óvodába, mert az édesanya nem tudta vállalni a XIII. kerületi óvodába való elvitelét. A nyári időszakra való tekintettel óvodai átíratása csak szeptembertől lett volna megoldható.

P. Dávid gyermek:

Dávid a család középső gyermeke, az intézménybe való beköltözésüket követő napokban töltötte be 2. életévét. Intézménybe (bölcsődébe) még nem jár, felvételét, beszoktatását szeptemberre tervezik a szülők, bár ennek érdekében lépéseket nem tettek. Az egészségügyi adatlap alapján *"anya 2. várandóssága. 38 hétre született 3130 g-mal normál, sima szüléssel. Oltásait időben megkapta, gyermekorvoshoz rendszeresen járnak, anya többször telefonál, jelzi a betegségeket (influenza, COVID gyanú, hányás és hasmenés). 2022.02.22-én otthon ráesett a ruhaszáritó, alkarja eltörött, anya mentőt hívott. Dávid kezét gipszelték. Testi fejlettsége korának megfelelő. Kancsalsága miatt a szemészeten szemüveget kapott, de nem tűri magán, sosincs rajta. Még nem beszél érthetően. Pszichoszociális fejlesztése szükséges, bölcsődei felvételét mind a védőnő, mond a gyermekorvos javasolták. Anya elmondása szerint nem tud játszótérre menni a három gyerekekkel, otthon filmeznek. (Ez a gyermek fejlődését erősen akadályozza)".* Fokozottan kell rá figyelni látásproblémái (szemtengely ferdeség és látásgyengeség) miatt. Mindkét szeménél cca. 5 dioptriát kell aktuálisan korrigálni, de a gyermek szemüvegét nem hordja. Elmondta továbbá, hogy a szemüveg felírása óta nem voltak kontrollvizsgálaton, illetve nem kértek tanácsot a szemészorvostól a szemüvegre szoktatással, vagy esetlegesen az azt helyettesítő egyéb megoldással, kezeléssel, eszközzel kapcsolatosan.

P. Nándor gyermek:

Nándika a család legkisebb gyermeke, az intézménybe való beköltözésükkor 6 és fél hónapos. Intézménybe (bölcsődébe) nem jár. Az egészségügyi adatlap alapján *"30. hétre született az anya 4. várandósságából (1 spontán vetélés után), 3. szülés, sima koraszülés, légzéstámogatás és antibiotikum kezelés volt. Anyatejet nem kap, tápszerez baba, hasfájós volt. A csecsemő jól táplált, megfelelően fejlődik. Fejlesztésneurológiára a gyermekorvos által lebeszélte időpontra nem mentek el kontrollra, anya nem tudta megoldani a három gyerekekkel. Mozgásfejlődése miatt fontos lenne gyógytornász segítsége, otthoni mozgástere jelenleg nem biztosított."*

A családok átmeneti otthonába való bekerülés oka, körülményei

A család albérletét a lakás tulajdonosa rendkívül rövid határidővel felmondta a súlyosan elhanyagolt, rendezetlen lakáskörülmények miatt (higiénés szempontból a lakás rendkívül elhanyagolt, rendetlen és lelakott volt). A lakhatási krízisre, valamint a gondozási folyamat során tapasztaltakra (a család elhanyagolt és a kiskorúak egészségét veszélyeztető lakáskörülményei, az anya gyermekeit elhanyagoló attitűdje) tekintettel a védelemben vétel fenntartása indokolt volt. A szülőkkal és gyermekekkel foglalkozó szakemberek (családsegítő, esetmenedzser) indokoltnak látták esetkonferencia összehívását a gyermek további sorsának rendezése érdekében. Bár felmerült a gyermekek családból való kiemelés, nagyszülő általi családba fogadás vagy ideiglenes hatályú elhelyezés útján, az érintett szakemberek úgy gondolták, hogy a család egyben tartása érdekében igyekeznek még lépéseket tenni. Abban azonban egyetértettek, hogy a szülők súlyos életvezetési problémái és gyermekeket elhanyagoló attitűdjük miatt a kiskorúak családban tartása felelősséggel csak intézményes (Családok Átmeneti Otthona) keretek között vállalható. A szülők ennek lehetőségét a 2022. 05. 27-én megtartott esetkonferencián elfogadták, így a család 2022.05.29-én költözött be Átmeneti Otthonunkba a Prevenciók Központ Híd Család és Gyermejkölési Központ kérésére és támogatásával. A család költözésekor a védelemben vételi eljárás még nem zárult le. Beköltözésüket megelőzően a családdal felvételi interjún való találkozásra, helyzetük megismerésére nem volt lehetőségünk, előzményi információkkal róluk nem rendelkezünk.

Az első interjú tapasztalatai

Érkezésekor a család nagyon rossz állapotban volt. A szülők rendezetlenül, anyuka kifejezetten elhanyagolt külsővel, a gyerekek mosdatlanul, ápolatlanul, maszatosan, szedett-vedett ruhákban érkeztek. Albérletükből csak a legszükségesebb dolgokat (ruhák, edények, babakocsi stb.) hozták magukkal, többi holmijukat a költözésben segítő rokonaikhoz vidékre vitték. A ruhaneműk, ágyneműk és egyéb textíliák, amiket hoztak, mind erősen szennyezettek voltak. Aznap az ügyeletet ellátó munkatárs többszöri kérésére az anya nem indított mosást, pedig nem volt tiszta váltásruhájuk sem. A családtagok iratai erőteljesen hiányosak voltak, az apának nem volt TAJ kártyája, a kislány iratai nem voltak aktuálisan kéznél, de ezeket elektronikusan, e-mail-en átküldték. A gyerekek oltási könyvei bemutatásra nem kerültek, mert az édesanya nem tudta, hogy hol vannak. A gyerekek, és a szülők születési anyakönyvi kivonatai nem állnak rendelkezésre, valamint a szülők házassági anyakönyvi kivonata sem volt fellelhető aktuálisan a háztartásban. A szülők adókátyáikat fellelhetőség hiányában nem tudták másolásra átadni. A gyerekeknek nem volt személyi igazolványa és adókátyája, így ezek még elintézésre vártak. Beköltözésükkor az apa elmondta, hogy nagyon új számukra ez az élethelyzet. Egy nagyon rövid, munkásszállós időszakon kívül nincs intézményben lakással kapcsolatos tapasztalatuk. Egyikük sem volt se kollégista, se szakellátott korábban. A legnagyobb gyermek, Fanni óvodás. A gyermek óvodája az anya tájékoztatása szerint tudott aktuális helyzetükről, az albérletükből való hirtelen, kényszerű kiköltözésükről. A középső gyermek, Dávid arcán érkezésükkor viszonylag friss karmolás nyomok voltak láthatóak, melyek a szülők elmondása alapján a nővérétől származtak, akivel egyébként folyamatosan "gyötrik, nyúzzák" egymást. Elmondták továbbá, hogy a kisfiú nagyon eleven, mozgékony, igazi „szabaduló művész” és a szökései során is szokott hasonló sebeket beszerezni. Dávidkára látásproblémái miatt fokozottan oda kell figyelni. Az apa elmondása szerint van szemüvege,

de a kislíú nem szívesen hordja, mert „*fáj tőle a feje*”. Így viszont a gyermek közlekedése a házban az első perctől kezdve fokozottan balesetveszélyes volt. Kinga az első beszélgetéskor elmondta, hogy legkisebb gyermekét, Nándikát tápszerezik születése óta. A beérkezésükkor tapasztaltuk, hogy mind a cumisüvegek, mind a cumik higiéniai szempontból rendkívül elhanyagoltak, sürgősen elmosásra és fertőtlenítésre szorultak. Erre az édesanya figyelmét fel kellett hívni, mivel magától nem látta ennek szükségességét. Mivel Nándi aktuálisan fogzott, emiatt az anya egy pelenkát alkalmazott a kislíú nyakába, nyaka köré kötve, hogy ez fogja fel a nyálat. Ennek levételét ügyeletes kollégánk kérte az édesanyától, hogy a gyermek nyaka szellőzhessen. Az anya ekkor jelezte, hogy ki kell váltaniuk majd egy, a kicsi nyakán lévő sebre felírt speciális kenőcsöt, amitől remélték a nyaki, erőteljesen bepállott bőr regenerálódását. Tibor elmondása, valamint jövedelemigazolása szerint jövedelme átlagosan 7-800.000 Ft, de néha eléri az 1 millió forintot is. Kinga GYES-en volt, a gyerekek után kb. 80.500 Ft juttatást kapott, mivel Fanni után a családi pótlék folyósítását felfüggesztették. Tartozásuk, letiltásuk nincs. Ennek ellenére az igen magas bevételüknek nem volt semmi látszatja. A szülők meglátása szerint a gondot az okozta, hogy a pénz Kitti számlájára érkezett, aki annak beosztására képtelen volt, nem tud beszámolni arról, hogy mire költi el a család jövedelmét. Mivel a család rossz aktuális anyagi helyzetből érkezett, beköltözésükkor nem volt pénzüik, sem élelmük, ezért nyilatkozat ellenében ellátásukat Alapítványunk 2022. 06. 10-ig vállalta.

Természetes támaszok

Mind az édesanya, mind az édesapa gyermekkorra traumatizált, mindkettőjük életében jelen volt a bántalmazás, mint nevelési és fegyelmezési eszköz. Kinga elmondta, hogy szüleivel, féltestvéreivel nem volt jó viszonya, velük kapcsolata kifejezetten rossz, konfliktusokkal terhelt. Személyes kapcsolat évek óta nem volt közöttük. Édesanyja gyermekkorában sem foglalkozott vele, elhanyagolta, elutasította, gyakran bántalmazta (megverte, kitépte a haját). Rövid ideig lakott nagybátyjánál és annak családjánál, de velük is megromlott a kapcsolata. Olyan személyt, aki szükség esetén értesíthető lenne és segítséget nyújtana számára, családjából nem tudott megjelölni. Támogató családi kapcsolatai nincsenek. Tibor elmondása szerint őt is egész életében bántalmazták otthon. Édesapja ritkán foglalkozott vele, mert „sokat dolgozott, kereste a pénzt”, anyja feladata volt a gyereknevelés és a háztartás vezetése. Apja kemény és szigorú ember, aki gyakran fizika büntetés alkalmazásával igyekezett őt megnevelni, „embert faragni belőle”. Anyja ezek felett szemet hunyt, igyekezett erről nem tudomást venni. Mindezek ellenére szüleivel - különösen édesanyjával - meglátása szerint jó kapcsolatot ápol, elmondása szerint számíthat rájuk, ha segítségre van szüksége. Viszont édesanyja és különösen édesapja kapcsolata Kingával kifejezetten rossz. Ennek oka, hogy véleményük szerint Kinga nem látja el anyai, háziasszonyi feladatait, gyermekeit és férjét, környezetét elhanyagolja. Így az édesanya anyósa és apósa támogatására nem számíthat.

Intézményi kapcsolatrendszer:

A család felvételét Átmeneti Otthonunkba a XIII. kerületi Prevenciók Központ Híd Család és Gyermekejölési Központja kérte és támogatta.

A család felvételét követően a beköltözésről értesítettük az állandó lakóhely szerinti Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálatát Tokod, valamint az átmeneti otthona elhelyezkedése szerint területileg illetékes Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központot. A gondozási idő alatt folyamatosan kapcsolatot tartottunk és egyeztettünk a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársaival a gondozási célok irányáról, a család szükségleteiről, működési nehézségeiről.

A család számára lehetőséget biztosított a lakhatás elvesztési trauma feldolgozásában, valamint gyermeknevelési és életvezetési tanácsadás nyújtásában Intézményünk pszichológusa.

A gyermekek életkora és egészségi állapota miatt a körzetes védőnővel és a gyermek-háziorvossal folyamatosan kapcsolatot tartottunk és konzultáltunk. Továbbá a gyermekek akut megbetegedései miatt folyamatosan kapcsolatot tartottunk a Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet és a Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkórházával.

A nyári óvodai zárás (5 hét), valamint a rövid ellátási időszak miatt Fanni óvodájával a kapcsolatfelvétel sikertelen volt. Az ellátás időtartama alatt a kislány óvodába nem járt.

A védelemben vétel határozat beszerzése érdekében 2022. 06. 05-én levélben megkerestük mind a BFKH VIII. Kerületi Hivatala Gyámügyi Osztályát, mind a BFKH XIII. Kerületi Hivatala Gyámügyi Osztályát, azonban az ellátás megszűnéséig (2022. 07. 07.) megkeresésünkre válasz nem érkezett.

A BFKH XVI. Kerületi Hivatala Gyámügyi Osztályával az ideiglenes hatályú elhelyezési javaslat megtételét követően az intézkedés foganatosításáig kapcsolatot tartottunk.

A szülők és a családot gondozó szakember által közösen megfogalmazott problémák a gondozás kezdetén

- Az édesanya (saját maga által jelzett) memória problémái, mely miatt a napirendet, napi rutint nem tudja tartani.
- A család higiénés szokásai (annak teljes hiánya).
- Az édesanya pénzkezelési problémái. Anyagi helyzet bizonytalansága a család gazdálkodása, pénzbeosztása miatt.
- Az életvitelükből fakadó lakhatási probléma (rendkívül elhanyagolt lakókörnyezet, albérletváltások).

A gondozás során felmerülő újabb problémák

- Az anya mentális állapota (szülés utáni depresszió tünetei), az abból fakadó, gyermekeit és környezetét súlyosan elhanyagoló attitűdje. Az együttműködési készség teljes hiánya.
- Az apa látszat együttműködése, felelősségvállalásának hiánya.

- Az anya kényszeres gyűjtögetése (koszos ruházat, elhasznált pelenkák, szemét, több napos penész pékáru és élelmiszerek stb.) a lakószobában, konyhaszekrényben és a hűtőben.

Gondozási cél meghatározása

A gondozási cél a család elhelyezése és az ellátotti jogviszony létrejöttét követően az anyával és az apával való egyeztetés után az alábbiak szerint került meghatározásra a gyermekek egészséges fejlődése érdekében.

- Fokozott odafigyelés a gyermekek anya általi ellátására, gondozására, valamint a gyermekek egészségi állapotára.
- A gyermekek orvosi időpontjainak nyomon követése.
- Az anya támogatása a gyermekek és a család szükségleteinek felismerésében, a napi rutin, az alapvető higiénés szokások és élhető lakáskörülmények kialakításában, annak megtartásában.
- Szeptembertől Fanni óvodai átíratása és a két kislány bölcsődei beíratása (megfelelő napi ellátásuk és szocializációjuk érdekében).
- Segítségnyújtás a család pénzügyeinek kezelésében (pénzzel való gazdálkodás, pénz beosztása). Ennek érdekében annak szorgalmazása, hogy Tibor fizetését ne Kinga számlájára, hanem külön bankszámlára utalják, így megakadályozva annak elköltését az édesanya által.
- A pszichológiai tanácsadás igénybevételének lehetősége mindkét szülő számára (szülők mentális támogatása, gyermeknevelési és párkapcsolati tanácsadás).
- Folyamatos odafigyelés a lakószoba, konyhai eszközök állapotára, valamint a rendszeres takarításra.

A problémamegoldás, a családgondozás folyamata:

A család beköltözését követően azonnal tapasztalható volt, hogy mindkét szülő rendkívül zárkózott, nehezen teremt kapcsolatot más lakókkal, valamint a szakemberekkel. Az intézményi életforma teljesen új volt számukra, az abból fakadó kötöttségeket (házirend, együttélés szabályai, fokozott szakemberi jelenlét) nagyon nehezen viselték, kellemetlen, kínos volt számukra. Már a beköltözés napján kiderült, hogy a család nem rendelkezik pénzzel, így a szülők sem a gyermekek, sem önmaguk ellátásáról nem tudtak gondoskodni. Erről nyilatkozatot tettek, így Intézményünk vállalta a család teljes körű ellátását 2022.06.10-ig, a gyermekek után járó juttatások és az apa munkabérének kézhez vételéig.

Átmeneti Otthonunkba a család rendkívül elhanyagolt állapotban érkeztek. Albérletükből csak a legszükségesebb dolgait (ruhák, edények, babakocsi stb.) hozták magukkal, melyek mind erősen szennyezettek voltak. Az édesanyától több ízben is kérték a kollégák, kevés ruhájuk kimosását, ezt azonban napokig nem sikerült kiviteleznie, annak ellenére, hogy tiszta ruha nem állt rendelkezésükre. Mind a szülők, mind a gyermekek ruhái higiéniai szempontból elhanyagoltak voltak. A gyermekeket napokon keresztül ugyanabban a ruhában látták a kollégák, melyek erősen elhasználódtak, koszosak voltak. Ruháik kimosása végül az ügyeletes kolléga folyamatos jelenléte és irányítása mellett, napokkal később történt meg. Arra való tekintettel, hogy nem állt rendelkezésre számukra váltóruha, felvettük

a kapcsolatot a Napraforgó Család- és Gyermejkölési Központtal és időpontot egyeztetünk az édesanya számára az adományraktár felkeresésére. Kértük az édesanyát, hogy keresse fel a Napraforgó Család- és Gyermejkölési Központot, ahol adományruhákat tud válogatni. Ezt Kinga nem tette meg, holott a gyermekekre nem volt mit ráadnia, a két kisebb gyermek gyakran csak pelenkában, Fanni pedig egy elhasználódott bugyiban és pólóban volt.

A gondozás kezdetétől tapasztaltuk, hogy Kinga többszöri kérésre (akár 3-4 kérésre) is csak nehézkesen végzi el a gyermekei körüli gondozási feladatait, napi teendőit. Ezeket nem tudja észben tartani, rutinszerűen elvégezni. A gyermekek ellátása érdekében a kollégákkal folyamatos jelenléttel igyekeztünk az édesanyát támogatni. Az ügyeletet ellátó munkatársak gyakran jelezték felé a gyermekek szükségleteit, támogatták azok kielégítésében (étkezések biztosítása, napi egyszeri melegétel biztosítása érdekében főzés, öltöztetés, tisztálkodás), valamint figyelmeztették a higiénés szokások és szabályok betartására (rendszeres takarítás, mosás, mosogatás, a gyermekek cumijainak kifőzése, fertőtlenítése stb.). Gyakran észleltük, hogy – bár az édesanya szakács végzettséggel rendelkezik – Kinga nem tudja a legegyszerűbb ételek elkészítésének alapanyagait, valamint a főzés folyamatát sem felidézni. Ilyenkor segítettünk neki az összetevőket összeírni, bevásárló listát készíteni, a napi étrendet összeállítani és a főzés menetét elmondani. Azonban a segítségnyújtás ellenére is csak elvétve fordult elő, hogy főtt ételről gondoskodott volna családja számára.

A legkisebb gyermekkel, Nándival kapcsolatosan már a beköltözés napján tapasztalta az ügyeletes szakember, hogy az fogzása miatt az anya egy pelenkát kötött a kisfiú nyakába, hogy ez fogja fel a nyálát. Ennek levételét kollégánk kérte az édesanyától, hogy a gyermek nyaka szellőzhessen. Ekkor tapasztalta, hogy a gyermek bőre a pelenka alatt erősen bepállott, melynek oka az volt, hogy a pelenkát az anya valószínűleg hetek óta nem vette le a gyermek nyakáról. Az anya ekkor jelezte, hogy ki kell váltaniuk majd egy, a kicsi nyakán lévő sebre a gyermekorvos által felírt speciális kenőcsöt, mely az erőteljesen bepállott bőr regenerálódását segíti elő.

A gyermekek egészségügyi kiskönyvei nem álltak rendelkezésre beköltözésükkor. Erre az édesanya többféle, ellentmondásos magyarázatot is adott, végül kiderült, hogy az újonnan kiállított kiskönyvek a gyermekek védőnőjénél vannak, mivel az eredetik tönkrementek. Ezeket az édesanya végül többszöri kérésre elhozta. A gyermekeket ellátó házi-gyermekorvostól az egészségügyi lapokat megkértük, melyeket eljuttattak Otthonunk számára. Az egészségügyi lapokon hangsúlyozva voltak az alábbiak:

- Fanni nem ismeri az évszakokat, mozgásfejlődésében el van maradva, melynek oka, hogy keveset tartózkodnak a szabadban (nem játszótereznek, inkább otthon tartózkodnak és „filmeznek”), pszichoszociális fejlődése fejlesztésre szorul.
- Dávid szemtengelyferdülése és látásgyengesége miatt szemüveges, azonban a látását korrigáló szemüveget nem hordja. A szülők a szemüvegre szoktatásért nem tettek lépéseket, sőt elutasították azt. Pszichoszociális fejlődése fejlesztésre szorul, mielőbbi bölcsődei felvétele indokolt.
- Nándor koraszülött baba, 30. hétre született, ezért fejlődésneurológiai vizsgálata indokolt volt. Azonban az édesanya a gyermekorvos által egyeztetett kontrollvizsgálaton a gyermekkel nem jelent meg. Mozgásfejlődése miatt fontos lenne gyógytornász segítségét igénybe vennie, mert otthoni mozgástere nem biztosított.

A gyermekek egészségi állapotának és fejlődésének nyomon követése érdekében felvettük a kapcsolatot a körzeti házi-gyermekorvossal és a védőnővel. Bár Intézményünk körzeti védőnője látogatásakor felhívta az édesanya figyelmét Nándika hozzátáplálásának szükségességére és annak megkezdésére, azt az édesanya a gondozási időszak 40 napja alatt nem kezdte meg. A védőnő is felhívta az édesanya figyelmét a gyermek kenőcsének kiváltásra, azonban azt az édesanya másfél hétig halogatta, ezzel elhanyagolva a gyermek egészségügyi szükségleteit, akadályozva gyógyulását. Annak ellenére, hogy a szülők elmondása alapján beköltözésükkor pénzügyben szenvedtek, s emiatt gyermekeik ellátásáról nem tudtak gondoskodni az apa fizetésének megérkezéséig (június 10-ig), az édesanya több ízben is vásárolt nagyobb mennyiségű energiát és dohányt saját maga részére, miközben gyakran előfordul, hogy a gyermekeknek nem volt mit enni adnia, mert nem gondoskodott számukra élelmiszerrel. A krízisélelmiszerek átvételére az ügyeletes munkatársak figyelmeztették és azok felhasználására a gyermekek étkeztetésében folyamatos jelenlét mellett iránymutatással támogatták.

Az édesanya 2022.06.02-án megkapta a gyermekek után járó juttatásait, megközelítőleg 80.000 Ft-ot, amiből aznap már 40.000 Ft-ot elköltött, majd 2022.06.03-ra már csak 1000 Ft-ja maradt belőle. Azt, hogy mire költött el a pénzt, nem tudta megmondani, azonban a legkisebb gyermek kenőcsét továbbra sem váltotta ki, a kicsik számára élelmiszert, ruhát, tisztálkodási szereket nem szerzett be. Végül munkatársaink közreműködésével került kiváltásra a gyermek számára szükséges, gyógyulását elősegítő kenőcs. Ekkor szembesültünk először Kinga minden realitást nélkülöző, megmagyarázhatatlan pénzköltésével. Ezt követően segítő beszélgetés keretében leültünk a szülőkkel annak érdekében, hogy a család gazdálkodására, pénzbeosztására stratégiát dolgozzunk ki. Elsődlegesen azt kértük az édesapától, hogy intézkedjen arról, hogy fizetését ne Kinga bankszámlájára utalják, tekintettel az anya pénzköltési kényszerére. Ebben azonban Tibor nem volt partner, elutasította az önálló, saját bankszámlára utalás lehetőségét. Ezt követően javasoltuk annak lehetőségét a szülők számára, hogy Tibor havi jövedelmét helyezék letétbe intézményünknel, s azt beosztva, szükségleteik kielégítésére fokozatosan vegyék ki. Javasoltuk továbbá háztartási napló vezetését az édesanyának, melyben jelölni lehet a család adott havi bevételét és a kiadásokat (mikor, mire költöttek), így nyomon követhetővé vált volna Kinga pénzkidávása. Ennek vezetésére az édesanya kezdetben lelkesen reagált, körülbelül 1 hétig működött, hogy jelezte pénzfelvételi és vásárlási szándékát, valamint a vásárlásokról a blokkokat az ügyeletes kollégának leadta. Ebben az időszakban előfordult, hogy segítséget nyújtottunk a vásárlási lista összeállításában, hogy ésszerűen szerezzék be a család szükségleteit kielégítő élelmiszereket és egyéb használati eszközöket. Kinga lelkesedése azonban nagyon rövid életű volt, egy hét elteltével már nem volt hajlandó vásárlásairól, háztartásának vezetéséről, pénzkidávásairól egyeztetni, konzultálni, blokkjait leadni.

Az édesapa 2022.06.10-én megközelítőleg 730.000 Ft fizetést kapott, amiből a szülők (elsősorban az édesanya) 2022.06.11-re közel 370.000 Ft-ot költöttek el. Elmondásuk alapján június hónapban összesen 200.000 Ft különféle tartozást kellett rendezniük, melynek összegeit átutalták. Azzal, hogy a további kb. 170.000 Ft-ot mire költötte el Kinga egy nap alatt (péntekről szombatra), nem tudtak válaszolni. Érdemi látszatja az elköltött pénznek nem volt. Tibor azonban többszöri kérésünkre sem volt hajlandó jövedelmét saját számlájára utaltatni, majd azt Kinga számára beosztani, így az anya – nem számolva a következményekkel – rövid időn belül elköltötte azt.

Az átmeneti gondoskodás ideje alatt az édesanya a gyermekeket (különösen a két nagyobb) folyamatosan felügyelet nélkül hagyta. Miközben a gyermekek egyedül bókászta a házban, ahol az

emeleti elhelyezésük miatt a lépcsőt is rendszeresen használták, az édesanya többnyire a dohányzóban ült. A gyermekfelügyelet hiánya a gyermekek életkora és különösen Dávidka látásproblémái miatt baleset- és életveszélyes volt. Emiatt több alkalommal is írásbeli fegyelmeztetésben részesült, mert az erről történő beszélgetések eredménytelenek voltak. A gyermekekkel – ha éppen szabadnapos volt és az Otthonban tartózkodott – többnyire az édesapa foglalkozott. Ilyenkor a két nagyobb gyermek folyamatosan a közelében tartózkodott. Tibor szeretettel, törődéssel fordult gyermekei felé, ragaszkodásuk az édesapjukhoz szemmel látható volt.

A gyermekek gondozása és nevelése terén az édesanya attitűdje erősen elhanyagoló volt. A gyermekek ruházata higiéniai szempontból többnyire kifogásolható, gyakran egész nap nem cserélt a két kisebbben pelenkát, minek következtében különösen Nándika fenekén erőtelje kipirosodás, felhólyagosodás volt tapasztalható. Nándi nyakának szárazon tartásáról, kezeléséről nem gondoskodott, így a kisfiú nyakának kipállása bőrgyógyászati ellátásra szorult (beutalót a Heim Pál Gyermekkórházba kapott), melynek az anya csak részben tett eleget. Több bőrgyógyászati szakrendelési időponton való megjelenést (kontroll vizsgálatot) is negligált, annak ellenére, hogy a gyermek diagnózisa pelenka dermatitis, atópiás dermatitis volt és folyamatos szakorvosi kontrollt igényelt. Ezen időpontokat a kollégák folyamatosan jelezték az édesanya felé, s bár a szakorvosi vizsgálatra elindították, azokon nem jelent meg. A gyermekek egészségügyi szükségletei irányában kifejezetten elhanyagoló, nemtörődöm volt (pl. gyermekek kiszáradása). Azzal kapcsolatosan, hogy a gyermekeknek fájdalmai lehetnek, vagy esetleg éhesek lehetnek, kifejezetten érzéketlen, érzelemmentes, rideg magatartást tanúsított. Kingának nehézséget jelentett a fontossági sorrend felállítása, priorizálni nem tudott. Első mindig a saját szükségleteinek kielégítése (cigaretta, kávé, energiáit) volt.

A gyermekek egészségének megóvása érdekében munkatársaink gyakorlatilag félóránként, óránként kellett, hogy figyelmet fordítsanak a családra, mely minden gondozási és ellátási folyamatra ki kellett, hogy terjedjen (etetés, folyadék fogyasztás, tisztálkodás, fürdetés, higiénés feltételek biztosítása stb.). Ez azonban a többi család gondozása, támogatása mellett még egy családok átmeneti otthonában sem volt kivitelezhető minden pillanatban. A gondozók által nyújtott folyamatos jelenlét rendkívüli módon frusztrálta az édesanyát. Együttműködési készség részéről nem volt tapasztalható, időnként kifejezetten elutasító volt.

A gondozási folyamat során tapasztaltuk, hogy az édesanya gyakran lehangolt, folyamatosan fáradtságra panaszkodott, bár többnyire egész nap nem csinált semmit. A gyermekeivel kapcsolatosan megélt kudarcaiért gyakran őket hibáztatta, ingerülten, csúnyán és hangosan beszélt velük. Kinga részéről gyermekei felé megnyilvánuló pozitív érzelmek, kötődés nem voltak tapasztalhatók. Többnyire feszült volt a velük való kényszerű együttlét miatt, frusztrálták, idegesítették, ingerlékenyvé tették. Különösen, ha egyszerre kellett a három gyermekkel foglalkoznia. Velük szemben - különöse a két kisfiúval - életkori sajátosságaikat meghaladó irreális elvárásokat támasztott (pl. elvárta az éhségtől üvöltő csecsemőtől, hogy megértse, miért nem eteti meg "*Értsd meg, nincs meg a cumid!*", vagy amikor sírt időnként rászólt, hogy "*Ne vadulj már!*", "*Mondtam már, hogy fejezd be a bőgést!*", Dáviddal gyakran közölte, "*Beszélj érthetően!*", mintha azt a gyermek egyik pillanatról a másikra meg tudná tenni. Később a lakók elmesélték, hogy egy alkalommal éjjel fél 1-kor kiabálást hallottak a szobájukból. Elmondásuk szerint Kinga kiabált Nándikára, hogy „*Ne bőgj már, mert falhoz váglak!*”. Végül Tibor rászólt rá, hogy fogja meg és vegye fel a gyereket. Utána csend lett. Mivel az édesanya pszichés állapota rendkívül aggasztó volt, felajánlottuk számára Intézményünk pszichológusának támogatását, a tanácsadásokon való részvételre folyamatosan lehetőséget biztosítottunk. Az első tanácsadási

alkalmon az édesanya részt vett. Pszichológus munkatársunk észlelte az édesanya által korábban már jelzett memória zavart, valamint a szülés utáni depresszió tüneteit, ellátását, folyamatos pszichés megsegítését indokoltnak tartotta. Ezt követően azonban Kinga a további alkalmakon már nem akart részt venni, folyamatosan kifogásokat keresett (fáradt, nincs kedve, nem látja értelmét), ezért a mentális támogatására tett kísérletek eredménytelenek maradtak.

A családdal való foglalkozás során egyértelművé vált, hogy a szülők kapcsolata rendkívül instabil (volt már félrelépésük, szakításuk), feszültségekkel, konfliktusokkal terhelt (gyakran veszekedtek). Az édesapa egyre nehezebben viselte Kinga gyermekeik felé megnyilvánuló elhanyagolását, az ezzel kapcsolatos bűntudat teljes hiányát. Szerinte Kinga kínozza és éhezette a gyerekeket. Többször is elmondta, hogy „*egyáltalán nem való anyának*”. Tibor szerint Kingának csak az volt fontos, hogy ő minden pénzt odaadjon neki, ehhez a gyerekeket eszközként használta. Mindkettőjükben hatalmas volt az agresszió a másik felé. Beszélgetni nem tudtak egymással. Tibor részéről mindvégig tapasztalható volt a Kinga gyermekeket elhanyagoló magatartásával kapcsolatos felelősség teljes hátrítása, annak ellenére, hogy teljes körű szülői felügyeleti jogot gyakorló szülő. A problémák megoldását kizárólag másoktól várta, melyben aktívan részt nem vállalt, ellenben agresszívan reagált, ha nem kapta meg az általa elvárt, nem reális segítséget. Együttműködése látszólagos, de nem tevőleges volt. Konfrontálódást Kingával nem szívesen vállalt (pl. pénzkezelés, gyermekek gondozása és nevelése terén), azt legszívesebben áthárította a szakemberekre. Konfliktusaik rendezése és párkapcsolatuk megsegítése érdekében felajánlottuk számukra, hogy együttesen is részt vehetnek pszichológiai tanácsadáson, de ennek lehetőségével nem éltek.

Fanni óvodai átíratását és a két kislány bölcsődei beíratását megfelelő napi ellátásuk érdekében elengedhetetlennek láttuk. Óvodai és bölcsődei férőhely keresésében Intézményük segítséget kért a Napraforgó Család- és Gyermekegészségügyi Központ családsegítőjétől. Ennek folyamatát azonban nehezítette, hogy az intézményeknél nyári zárások következtek, a bölcsődékben nyári beszoktatás nincs, így csak szeptembertől tudott volna megvalósulni intézményes ellátásuk.

A gondozási folyamat 40 napja alatt tapasztaltuk, hogy Kinga nem érzékeli a feladatait, nincs kialakult napi rutinja, mindig mindennel elmarad, vagy nem végzi el a napi teendőket. Problémát jelentett számára környezete tisztán, rendezetten tartása. A szülők elmondása alapján megtudtuk, hogy az albérletük tele volt a Kinga által felhalmozott szeméttel. Az édesanya részéről tapasztaltuk, hogy a szemégyűjtés és a higiénés körülmények elhanyagolása - ami albérletvesztésükhöz vezetett - már megjelent intézményi környezetükben (szobájuk, közös helyiségek), ezért szükséges volt fokozottabban figyelni mind a gyermekek, mind a szülők higiénés szokásaira, lakókörnyezetük rendben léteire, melyek folyamatosan erőteljes hiányosságot mutattak. A napi rutin kialakításában, a gyermekek megfelelő ellátásában (egészséges és életkoruknak megfelelő, időben történő etetés, fürdetés, öltöztetés, tisztába tétel stb.) Kinga erőteljes megsegítésre, szoros gondozásra és iránymutatásra szorult. Rengeteg kontrollt és figyelmet igényelt az édesanya. Támogatását háztartásvezetési, gyermek gondozási és nevelési tanácsokkal segíteni fokozottan szükségessé vált, melyre családgondozó és szakgondozó munkatársaink figyelmet fordítottak a nap szinte minden órájában.

Gondozásuk rövid ideje alatt több ízben tapasztaltuk a szülők részéről a gyermekek veszélyeztetését, elhanyagolását. A Nándi nyakán lévő kipállott, ekcémás bőr kezeletlensége miatt teljes mértékben elfertőződött. A baba számára felírt, kötelezően szedendő gyógyszereket az anya többszöri kérésre sem tudta megmutatni, így kétségessé vált, hogy a gyermek megkapja-e azt minden nap. Időközben

Dávidka megbetegedett, erőteljes légúti betegsége volt. Több alkalommal is írtak fel a gyermek számára gyógyszert, amelyet feltehetően az édesanya vagy egyáltalán nem, vagy csak esetlegesen használt. A gyógyszerek kiváltásában, azok alkalmazásában a gyermekekkel napközben otthon lévő édesanya nem volt együttműködő. Mivel a kisfiú állapota június 22-én rosszabbodott, kértük az édesanyát, hogy vigye be a kórházba, hogy a megfelelő ellátást megkaphassa. Órákon keresztül készülődött, húzta az időt a dohányzással, mire a szakmai vezető felszólítására végre elindult a gyermekekkel a Bethesda Gyermekkórházba. A kórházba való beérkezésüket követően telefonált a II. számú Belgyógyászati Osztályról a kezelőorvos, segítséget és tájékoztatást kért a családdal kapcsolatosan. Elmondta, hogy Dávidot közel 40 °C-os lázzal osztályukra felvették és az erőteljes kruppos tünetek miatt néhány napig bent tartják, hogy a szükséges kezelést megkapja. A szülők nem tudtak megállapodni abban, hogy melyikük maradjon bent a 2 éves gyermekkel, így végül az apai nagymama utazott fel Tokodról és látta el a kórházban a gyermek felügyeletét bent léte alatt. A kisfiút június 24-én hazaengedték a kórházból, láthatóan jobban volt. Kapott kúpot arra az esetre, ha köhögése erősödne és "ugatás szerűvé" válna. Ezt az ügyeleti szobában lévő hűtőbe tettük annak megfelelő tárolása érdekében. Ezen kívül napi háromszori inhalálást javasoltak a számára. Az inhalátort a nagymama váltotta ki. Az ügyeletet ellátó kollégák fokozottan figyeltek arra, hogy az inhalálást az anya elvégezze.

A család a kasszájába június hónapban befolyt közel 800.000 Ft körüli összeget a két szülő június 24-re nagyrészt elköltötte. Az utolsó - letétbe helyezett 100.000 Ft-jukat június 27-én felvették és napokon belül elköltötték. Kinga egy ideig partner volt abban, hogy vásárlásait, gazdálkodását figyelemmel kísérjük, majd ezt később hátrította. Ekkor már folyamatosan tapasztaltuk, hogy az édesanya napi 6-7, néha ennél is több energiát fogyaszt, és rendkívül sokat (szinte megállás nélkül) dohányzik. Rendszeretlen és lassú működése következtében a gyerekek étkezései csúsztak, vagy elmaradtak. Az ételek, amelyeket fogyasztottak, életkori sajátosságaiknak nem feleltek meg, nem voltak egészségesek, főtt ételhez is rendszeretlenül, ritkán jutottak. A kicsik ruházata rendszerint piszkos és elhanyagolt volt, a gyermekeket nem fürdette minden nap.

Június 27-től tapasztaltuk, hogy az anya mentális állapota rohamosan romlik, egyre inkább magába fordul. A gyermekekkel az eddig tapasztaltakhoz képest is sokkal türelmetlenebb. A konyhaszekrényben a dobozai mögött több napja ott penészedő pékárut tárol. A hűtőjükben romlott ételt találtunk. A szobájuk rendkívül koszos és rendezetlen volt, valamint borzasztóan büdös. A mikor alaposan szétnéztünk a szobában kiderült, hogy több kakis pelenkát is rejteget az ágy mögé és alá eldugva. Ekkor már Fanni is köhögött és este egy alkalommal hányt is, amire a kislány azt mondta, hogy a köhögéstől kiszáradt a torka, azért hányt. Kértük az édesanyát, hogy másnap reggel vigye el a gyermekeket orvoshoz, de reggel ismételten addig húzta az időt a készülődéssel, hogy a körzeti gyermekorvos rendelését lekérte.

Június 28-án az édesanya elhanyagolása miatt Fanni egészségi állapota már oly mértékben romlott, hogy az ügyeletes kolléga a délutáni órákban indokoltan látta mentő kihívását. Kinga a gyermeknél a folyadékpótlásról nem gondoskodott, s miközben a gyermek vésszenen hányt és rövid időre eszméletét is veszítette, az édesanya a gyermekeket felügyelet nélkül hagyva kint dohányzott. A mentőorvos kiérkezésüket követően megvizsgálta a gyermeket és a súlyos kiszáradásos tünetek miatt a kórházba való beszállítása mellett döntött. A kislányt a Bethesda Gyermekkórházba szállították. Tibor hazaérkezését követően a család (apa, anya és a két kisfiú) a kora esti órákban elindult Fannihoz a kórházba. Az édesapának az ügyeletes kolléga írt igazolást a két kisebb gyermek állapotáról, és kérte a

korházi felvételüket kivizsgálás céljából. A kórház ügyeletes orvosával telefonon konzultált és tájékoztatást nyújtott a gyermekek elhanyagolt állapotáról, valamint a szülők kiskorút veszélyeztető magatartásáról. A két kisfiú alapos kivizsgálása megtörtént, ezt követően Nándit bent tartották, és osztályukra felvették további kivizsgálás és gyógykezelés céljából. Dávid felvételét osztályukra azonban nem tartották indokoltnak, így ő az édesapjával távozhatott. Kinga bent maradt a kórházban Nándikával, Fannihoz pedig az apai nagymama utazott fel Tokodról, hogy mellette lehessen.

2022. június 29-én a kórház szociális munkása telefonon tájékoztatott minket arról, hogy meglátásuk szerint a nagyfokú elhanyagolásnak köszönhetően a gyermekek egészségi állapota súlyos. Az osztály munkatársainak tapasztalatai alapján az édesanya aggasztó mentális állapota, valamint a családban kialakult helyzet nem teszi lehetővé, hogy Kinga biztonságban gondozza gyermekeit. Ezért Átmeneti Otthonunk azonnali ideiglenes hatályú elhelyezési javaslatlalt élt a Napraforgó Család- és Gyermejjóléti Központ szakmai vezetője felé, aki javaslatunkat továbbította a BFKH XVI. kerületi Hivatala Gyámügyi Osztálya felé.

Mivel a Gyámügyi Osztály az intézkedés szükségességében kezdetben bizonytalan volt, 2022. július 4-én közvetlenül a BFKH XVI. kerületi Hivatala Gyámügyi Osztálya felé ismételtén megtettük azonnali ideiglenes hatályú elhelyezési javaslatunkat. A szülők és az apai nagymama még aznap felkereste a Hivatal munkatársait és jegyzőkönyvben nyilatkoztak családba fogadási szándékukról a nagymamához. Mivel a nagyszülők körülményei – a Tokodi Család és Gyermejjóléti Szolgálat által elkészített környezettanulmány szerint – nem voltak alkalmasak a gyermekek fogadására, a Gyámügyi Osztály az ideiglenes hatályú elhelyezés mellett döntött.

Az együttműködés lezárása

Átmeneti Otthonunk a kiskorúak azonnali ideiglenes hatályú elhelyezésére tett javaslatot 2022. 06. 29-én, tekintettel arra, hogy tapasztalataink szerint a gyermekek olyan mértékű veszélyeztetése állt fenn, mellyel az életük, testi épségük, egészségük került közvetlen veszélybe. A szülők (különösen az édesanya) együttműködésének hiányában még intenzív támogatással sem volt megnyugtatóan biztosítható a gyermekek egészséges fejlődése.

A gyermekek családból való kiemelésére és ideiglenes hatályú elhelyezés foganatosítására 2022. 07. 07-én került sor. A három kiskorú a Gyermejjódelmi Szolgálat ideiglenes befogadó nevelőszülőjénél került elhelyezésre. Ezt követően a szülők elhelyezési jogosultsága a Családok Átmeneti Otthonában megszűnt. Az édesapa elmondta, hogy neki a munkahelye biztosít szállást egy munkásszállón, de oda már egyedül költözik. Kingának is elmondta, hogy nem marad vele. Az édesanya további sorsa sokáig bizonytalan volt. Felmerült lehetőségként hajléktalan szállón való elhelyezése, illetve bennfekvéses pszichiátriai kivizsgálása, de ennek érdekében fel kellett volna keresnie házi orvosát, amit nem tett meg. Végül Tibor intézte el Kingának, hogy egy ideig a nagybátyjánál lakhasson, így az édesanya oda távozott.

Az eset várható további alakulása

Az édesapa kiköltözésekor elmondta, mindent megtesz annak érdekében, hogy szüleit anyagilag (következő fizetéséből nagyobb összeggel) támogassa, így a nagyszülők otthonát a gyermekek

fogadására alkalmassá tegyék. Helyzetének rendezéséig szeretne volna, ha az édesanyja családba fogadja gyermekeit.

Kinga az ideiglenes hatályú elhelyezést követően már nem jött vissza Intézményünkbe, annak ellenére, hogy munkatársaink keresték telefonon és segítségünket ajánlották fel számára pszichiátriai elhelyezés keresése érdekében. Személyes dolgait (ruhát, edényeit stb.) 8 napig tároltuk, de nem jött értük.

A gondozási célok megvalósulásának akadályai, az együttműködés értékelése

A család átmeneti gondozásának 40 napja alatt családgondozó és szakgondozó munkatársaink igyekeztek fokozott odafigyelni arra, hogy a gyermekeket az anya életkoruknak megfelelően ellássa, gondozza, nyomon követték a gyermekek egészségi állapotát, a szükséges orvosi vizsgálatok időpontját, illetve maguk is kezdeményezték a gyermekek szakorvosi, kórházi kivizsgálását. Támogatták az édesanyát a gyermekek szükségleteinek felismerésében, valamint az életkori sajátosságaiknak megfelelő napi rutin, alapvető higiénés szokások (tisztálkodás, mosás, takarítás, élelmiszerek tárolás stb.) és élehető lakáskörülmények kialakításában. Ezekben kezdetben az édesanya látszólagosan együttműködött, de nagyon hamar minden nemű együttműködést hátrított, később együttműködési készsége teljesen megszűnt.

Próbáltunk tanácsot adni és segítséget nyújtani a család pénzügyeinek kezelésében, megtanítani az édesanyát a pénzzel való gazdálkodásra, annak beosztására. Ennek érdekében szorgalmaztuk, hogy Tibor fizetését ne Kinga számlájára, hanem külön bankszámlára utaltassa, így megakadályozva annak elköltését az édesanya által. Mivel ebben a szülők nem voltak partnerek, javasoltuk Kinga számára háztartási napló vezetését, melyben a kollégák segítségével rögzíteni lehetett a család havi bevételét és kiadásait. Bár ezt kezdetben lelkesen fogadták, ennek vezetésére az édesanya megközelítőleg 1 hét elteltével már nem volt hajlandó.

Az édesanya mentális állapotának stabilizálására, lelki egyensúlyának megteremtésére Intézményünk pszichológusa több alkalommal is rendelkezésre állt, de együttműködésük az édesanya ellenállása miatt nem tudott megvalósulni. A pszichológiai tanácsadás igénybevételét mindkét szülő számára biztosítottuk párkapcsolatuk megsegítése érdekében is, de ezzel a lehetőséggel sem éltek.

Fanni óvodai átíratására és a két kisfiú bölcsődei beíratására a családból való kiemelés miatt már nem került sor.

A gondozási cél az utolsó két hétben már kizárólag az volt, hogy a gyermekek egészségét megóvjuk, őket életben tartsuk. Az eltelt közel egy hónap alatt mindent megtettünk annak érdekében, hogy a gyermekek az anya mellett életben maradjanak, mind azok ellenére, hogy Kinga nem mutatott hajlandóságot az együttműködésre, Tibor részéről is csak látszat együttműködést tapasztaltunk.

Az eset értelmezése

A család kezdetben tanúsított hajlandósága, lelkesedése az együttműködésre csak nagyon rövid ideig (1-2 napig) tartott. A számukra korábban nem ismert, nem tapasztalt intézményi létforma, a másokkal való összezártság a vártnál több nehézséget, frusztrációt eredményezett. A család a kapott segítség

ellenére sem tudott megküzdeni az amúgy is hozott alap-problémáikkal (párkapcsolati és gyermeknevelési problémák, rossz mentális állapot, lakhatás elvesztése, anyagi nehézségek). A szülők között állandósult feszültség, a gyermekeket súlyosan elhanyagoló szülői attitűd megnehezítették a családdal való közös munkát. A fókuszba legtöbbször a gyermeki szükségletek ellátásával kapcsolatos napi feladatok, a higiénés szabályok betartása, a gyermekfelügyelet ellátása, a gyermekek egészségének megóvása és a szülők közötti feszültségek kezelése került. A szülők a segítő beszélgetések alkalmával nehezen voltak terelhetőek, ez alapjaiban meghatározta a segítő beszélgetések mélységét. Nehezen néztek szembe a saját működésüket gátló tényezőkkel, elakadásukért és személyes kudarcukért többnyire másokat tettek felelőssé, ennek a megfelelő irányba terelése lassú és végül sikertelen folyamat volt.

Az eset értelmezéséhez elengedhetetlenül fontos, hogy a család tagjaira, mint egy rendszer részére tekintsünk. A szülők által hozott családi szocializációs minták (mindkét szülőt gyermekkorában bántalmazták, elhanyagolták, egészséges kötődési, párkapcsolati mintáik nincsenek) egyértelműen fellelhető volt családi működésükben, gyermekeikhez való viszonyulásukban, s nagy mértékben hozzájárultak a család patológiás működésének fenntartásához. Az édesanya részéről megtapasztalhattuk a gyermekeihez való kötődés hiányát, az erőteljesen elhanyagoló és gyermekei irányába teljesen érzelemmentes anyai attitűdöt, mely egyértelműen saját anya-gyermek kapcsolatára vezethető vissza. Tibor minden felelősséget hárító, azt másokra átruházó hozzáállása szüleiével való kapcsolatával, gyermekkori élményeivel, az onnan hozott női és férfi szerepekkel kapcsolatos mintáival áll összefüggésben.

Az édesanya szülés utáni depressziója - mely vélhetően nem csak a harmadik gyermek születése óta áll fenn - szoros összefüggésben állt folyamatos lehangoltságával, zárkózottságával, passzív és érdektelen hozzáállásával, együttműködési készségének hiányával. Ennek megsegítése érdekében szükséges lett volna Kinga pszichiátriai vizsgálata és szakorvosi ellátása, mely a gyermekeknél folyamatosan fennálló akut betegségek ellátási szükséglete, a gyermekfelügyelet megoldásának nehézségei, valamint a gondozási időszak rövideje miatt el sem tudott indulni.

Az édesanya mentális állapota igényelte volna a folyamatos – sok esetben a 0-24 órás – gondozói jelenlétet és iránymutatást, melyet Intézményünk úgy, hogy az ügyeletet a kollégák egyedül látják el és figyelmüket a bentlakó családok és egyéb teendők (szülők, gyermekek, krízisellátottak, telefonos ügyelet, kapcsolattartás más intézményekkel és szakemberekkel stb.) között meg kell osztaniuk, nem tudta biztosítani számára. Mindemelllett Átmeneti Otthonunknak nem feladata (és célja sem lehet), hogy a szülők helyett a gyermekek gondozását, nevelését és ellátását átvállaljuk, helyettük odafigyeljünk arra, hogy a gyermekek ne száradjanak ki, megfelelően étkezzenek, sebeik és egyéb betegségeik megfelelően gondozva legyenek, megkapják a szükséges egészségügyi ellátást.

A gyermekek családból való kiemelésének szükségessége életük és egészségük megóvása, valamint maradandó károsodásuk megelőzése és veszélyeztetettségük megszüntetése érdekében nem vitatható.

Mindezek mellett kérdésként merült fel bennem, hogy a gyermekek korábbi lakóhelyein hogyan valósultak meg a gondozási folyamatok (védelembé vételi eljárás mellett)?

A történetek ellenére felmerül bennem annak kérdése, lehetősége, hogy mi mit tehattünk volna még a család érdekében. Megvalósíthatóak lettek volna a gondozási célkitűzések, ha a család és különösen az

édesanya nem ennyire rossz állapotban érkezik, ha több idő áll rendelkezésünkre, ha idővel sikerült volna bizalmi kapcsolatot felépíteni a szülőkkel? Hosszabb távon - kellő motiválással, egymásra épülő segítő beszélgetésekkel, tanácsadással, iránymutatással, pszichológus által nyújtott mentális megsegítéssel - lehetett-e volna a szülők párkapcsolati és kommunikációs problémáin, családi működési zavarain segíteni, gyermeknevelési attitűdjén változtatni?